

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2005/82
Karar Sayısı : 2005/45
Karar Günü : 28.7.2005
R.G. Tarih-Sayı :Tebliğ edildi.

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Askeri Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 26.10.1963 günlü, 357 sayılı Askeri Hakimler Kanunu'nun:

A- 1611 sayılı Yasa ile değiştirilen 11. maddesinin,

B- 1611 sayılı Yasa ile değiştirilen 12. maddesinin birinci fıkrasının;

1- 3562 sayılı Yasa ile değiştirilen (A) bendinin,

a- Birinci paragrafında yer alan "... subay (asteğmen-albay) sicil belgesi ..." ibaresinin,

b- Altıncı paragrafının,

2- (B) Bendinin,

a- "İkinci sicil üstü: Kuruluş bağlantısına göre birinci sicil üstünün bir üst görev yerinde bulunan komutan veya amir durumundaki," biçimindeki üçüncü paragrafının,

b- "Üçüncü sicil üstü: Kuruluş bağlantısına göre ikinci sicil üstünün bir üst görev yerinde bulunan komutan veya amir durumundaki subay olup aşağıdaki istisnalar saklıdır." biçimindeki dördüncü paragrafının,

c- (1) numaralı alt bendinin,

C- 16. maddesinin 2948 sayılı Yasa ile değiştirilen ikinci fıkrasının,

Anayasanın 2., 9., 10., 138., 139., 140/2-3. ve 145/4. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Uzman Jandarma Çavuş olan sanığın, mükerrer firar suçunu işlediği iddiasıyla açılan kamu davasında, itiraz konusu yasa kurallarını Anayasa'ya aykırı bulan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

II- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

26.10.1963 günlü, 357 sayılı Askeri Hakimler Kanunu'nun 11. maddesi ile itiraz konusu kuralları da içeren 12. ve 16. maddelerinin ilgili fıkra ve bentleri şöyledir:

“MADDE 11- (Değişik: 1611 - 17.7.1972) Askerî hâkim ve askerî savcı yardımcılıkları görevlerinde bekleme süresi üç yıldır. Bu süre sonunda yeterli görülenler askerî hâkimliğe geçirilirler. Yeterli görülmeyenlerden; bu kanunun 10 uncu maddesinin (A) bendi kapsamına girenler eski sınıfına iade edilirler. (B) bendi kapsamına girenler, yardımcılıkta bir yıl daha denenirler. Bu süre sonunda da yeterlik gösteremeyenler, Genelkurmay Başkanlığınca ihtiyaç görülen sınıflara geçirilirler. Türk Silâhlı Kuvvetlerinde hizmet ihtiyacı görülmeyenlerin, Millî Savunma Bakanlığınca Türk Silâhlı Kuvvetlerinden ilişkileri kesilir. Bunlara hizmet süresince ödenen aylık, ödenek ve tazminatlar hariç, Devletçe yapılan diğer masraflar kanunî faizleri ile birlikte kendilerinden tahsil olunur.

Bu yeterlik için, askerî hâkim veya askerî savcı yardımcılığı görev süresi içinde alınan meslekî sicil notları ortalamasının meslekî sicil tam notunun %50 veya daha fazlası olması şarttır.

“MADDE 12 - (Değişik: 1611 - 17.7.1972) Askeri hakim subayların rütbe, terfi, rütbe kıdemliliği, kademe ilerlemesi yapmalarını temin edecek yeterlilikleri sicil ile saptanır.

A) (Değişik: 3562 - 24.5.1989) Sicil belgeleri; general-amiral sicil belgesi, subay (astteğmen-albay) sicil belgesi ve mesleki sicil belgesi olmak üzere üç çeşittir.

Bu belgelerin şekil ve kapsamı (EK-1), (EK-2) ve (EK-3)'de olduğu gibidir.

General-amiral sicil belgesi; idarî sicil üstlerince askerî hâkim general- amiraller hakkında;

Subay (Atğm.-Alb.) sicil belgesi; idarî sicil üstlerince askerî hâkim subaylar hakkında;

Meslekî sicil belgesi; askerî hâkimlik, askerî savcılık, adlî müşavirlik ve disiplin subaylığı görevlerinde bulunanlar hakkında düzenlenir.

Ancak; Askerî Yargıtay Başkanı, Başsavcısı, İkinci Başkanı, Daire Başkanları ve üyeleri ile Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanı, Başsavcısı, Daire Başkanları ve üyeleri hakkında general-amiral sicil belgesi, subay sicil belgesi ve meslekî sicil belgesi düzenlenmez.

B) Subay Sicil Belgesini Düzenlemeye Ve Sicil Vermeye Yetkili İdari Sicil Üstleri

Birinci sicil üstü: Sicili düzenlenecek askerî hâkim subayın kuruluş bağlantısına göre nezdinde askerî mahkeme kurulan komutan veya askerî kurum amiri; Askerî Adalet İşleri Başkanlığı, Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı ve Askerî Yargı ile ilgili diğer idarî hizmette bulunanlar için amir durumunda bulunan en az yüzbaşı rütbesindeki,

İkinci sicil üstü: Kuruluş bağlantısına göre birinci sicil üstünün bir üst görev yerinde bulunan komutan veya amir durumundaki,

Üçüncü sicil üstü: Kuruluş bağlantısına göre ikinci sicil üstünün bir üst görev yerinde bulunan komutan veya amir durumundaki subay olup aşağıdaki istisnalar saklıdır.

1- Kıdemli hâkimler, birlikte çalıştıkları hâkimlerin; askerî savcılar, birlikte çalıştıkları yardımcı savcı ve savcı yardımcılarının; adlî müşavirler, birlikte çalıştıkları adlî müşavir yardımcılarının birinci sicil üstleridir.

Sıralı sicil üstleridir.

...”

“MADDE 16- (Değişik 2. Fıkra: 2948 - 10.11.1983) Askerî Hâkim ve askerî savcılar ile yardımcı askerî savcılar muvafakatlari alınmadıkça ikinci bölgede hizmet sürelerini tamamlamadan, birinci bölgede dört yıldan önce başka bir yere ve göreve atanamazlar. Ancak bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması, teşkilatında mahkeme bulunan birliğin yer değiştirmesi veya yükselme sebebiyle aynı kadroda kalmalarına imkân olmayanların yahut ikinci bölgeye atanma sırası gelenlerle (Değişik ibare: 4894 - 12.6.2003 / m.2 - Yürürlük m.4) sıkıyönetim halinde sıkıyönetim mahkemelerine atanmalarda muvafakat şartı aranmaz.”

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2., 9., 10., 138., 139., 140. ve 145. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince yapılan ilk inceleme toplantısında, başvuru kararı ve ekleri, ilk inceleme raporu, itiraz konusu yasa kuralları ve dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesine göre, bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırsa bu hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidir. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için, elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak yasa kuralları ise, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikteki kurallardır.

357 sayılı Askeri Hakimler Kanunu'nun itiraz konusu 11. maddesinde, askeri hakim ve savcıların yardımcılık statüsünden askeri hakimliğe geçirilmeleri, 12. maddesinde sicil belgeleri ve sicil üstleri, 16. maddesinde de yer değiştirme esasları düzenlenmiştir. Başvuran Mahkeme'de görülmekte olan davanın konusu ise, bir uzman jandarma çavuşun mükerrer firar eylemi nedeniyle cezalandırılması istemidir. Bu durumda itiraz konusu yasa kuralları, açılmış olan ceza davasında uygulanacak kurallara değildir. Görülmekte olan davada, hakimlerin

atanmaları ve sicil verilmesi gibi kuralların bu davanın olumlu ya da olumsuz yönde sonuçlanmasında etkili olduğundan söz edilemez.

Bu nedenlerle itiraz başvurusunun itiraz yoluna başvuran Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekir.

IV- SONUÇ

26.10.1963 günlü, 357 sayılı “Askerî Hâkimler Kanunu”nun:

A- 1611 sayılı Yasa ile değiştirilen 11. maddesinin,

B- 1611 sayılı Yasa ile değiştirilen 12. maddesinin birinci fıkrasının;

1- 3562 sayılı Yasa ile değiştirilen (A) bendinin,

a- Birinci paragrafında yer alan “... subay (asteğmen-albay) sicil belgesi ...” ibaresinin,

b- Altıncı paragrafının,

2- (B) bendinin,

a- “İkinci sicil üstü : Kuruluş bağlantısına göre birinci sicil üstünün bir üst görev yerinde bulunan komutan veya amir durumundaki,” biçimindeki üçüncü paragrafının,

b- “Üçüncü sicil üstü : Kuruluş bağlantısına göre ikinci sicil üstünün bir üst görev yerinde bulunan komutan veya amir durumundaki subay olup aşağıdaki istisnalar saklıdır.” biçimindeki dördüncü paragrafının,

c- (1) numaralı alt bendinin,

C- 16. maddesinin 2948 sayılı Yasa ile değiştirilen ikinci fıkrasının,

itiraz başvurusunda bulunan Mahkeme'nin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bunlara ilişkin başvurunun Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE, 28.7.2005 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Tülay TUĞCU

Başkanvekili
Haşim KILIÇ

Üye
Sacit ADALI

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Mustafa YILDIRIM

Üye

Cafer ŞAT

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Ali GÜZEL

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR